

مرکز سعدی شناسی در یک نگاه

کوروش کمالی سروستانی
رئیس مرکز سعدی شناسی

اشاره

مرکز سعدی شناسی از جمله مؤسسات پژوهشی است که به طور تخصصی تمام فعالیت‌های خود را بر پژوهش درباره استاد سخن، سعدی شیرازی متمرکز کرده است. این گزارش اجمالی از مرکز سعدی شناسی می‌تواند در آشنایی دستاران و علاقه‌مندان سعدی و سعدی پژوهان با تاریخچه و اقدامات انجام شده و در دست اقدام این مرکز پژوهشی راهگشا باشد. جناب آقای کوروش کمالی سروستانی، رئیس مرکز سعدی شناسی، از سر لطف، با اجابت خواسته کتاب ماه ادبیات، متن حاضر را برای مجله تنظیم و ارسال نموده‌اند.

اهداف و برنامه‌های مرکز سعدی شناسی

پس از نام‌گذاری اول اردیبهشت ماه هر سال به نام روز سعدی در سال ۱۳۸۶ و با توجه به جایگاه ویژه سعدی شیرازی در تاریخ ادبیات فارسی و نقش برجسته او در فرهنگ و ادب ایران اسلامی و برای شناختن و شناساندن ویژگی‌های شخصیت، آثار، دوران تاریخی و اجتماعی، تأثیرگذاری و تأثیرپذیری استاد سخن سعدی و همچنین سامان‌دهی پژوهش‌های مربوط به «سعدی شناسی» و نیز با انگیزه ارتقای سطح دانش و بینش عمومی و اعتلای فرهنگ و هنر کشور و ترویج و اشاعه فرهنگ و هنر اصیل ایرانی و اسلامی در شهریورماه ۱۳۷۸ مرکز سعدی شناسی در شیراز تشکیل گردید.

مرکز سعدی شناسی مؤسسه‌ای فرهنگی و پژوهشی با اهداف فرهنگی و مقاصد غیرتجاری، غیرسیاسی و غیرانتفاعی است و اهداف و موضوع فعالیت‌های آن در چارچوب قوانین جاری کشوری در برگیرنده «سامان‌دهی علمی سعدی پژوهی»، ایجاد کتابخانه مرجع در مورد سعدی با استفاده از کلیه آثار خطی و چاپی و هنری، ایجاد پایگاه اطلاعات رایانه‌ای سعدی شناسی، تشکیل گروه‌های پژوهشی، فرهنگی و هنری در زمینه‌های مورد نیاز مرکز، ارائه اطلاعات و نظریه‌های کارشناسانه، مشاوره و مساعدت در زمینه مختلف و به ویژه سعدی شناسی به همه افراد حقیقی و حقوقی و نیز سازمان‌ها و نهادهای علمی و فرهنگی اعم از ایرانی و غیرایرانی با توجه به پایان‌نامه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، تلاش در راه ایجاد ارتباط، هماهنگی و همکاری با سازمان‌ها، نهادها، انجمن‌ها، مؤسسات و اشخاصی که می‌توانند به گونه‌ای در جهت پیشبرد اهداف یاد شده به این مرکز یاری رسانند اعم از ایرانی و غیرایرانی، ایجاد مرکز انتشاراتی و مطبوعاتی و نیز تولید فیلم، موسیقی، نوار و CD پیرامون زندگی و آثار سعدی، برپایی همایش‌ها، نشست‌ها، سخنرانی‌ها، کلاس‌ها و نمایشگاه‌ها و به ویژه برگزاری روز سعدی در اول اردیبهشت‌ماه هر سال

در ایران و جهان، تدوین دانشنامهٔ سعدی، تأسیس موزهٔ سعدی‌شناسی، اعطای جایزهٔ سالانه به بهترین آثار پژوهشی و فرهنگی و هنری در زمینهٔ سعدی‌شناسی در اول اردیبهشت‌ماه هر سال اعم از کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌ها و آثار هنری است.

یادروز سعدی

حضور سعدی و حافظ در شهر شیراز مزیتی والا برای این شهر به ارمغان آورده است و آرامگاه این شاعران هر ساله صدها هزار نفر را از سراسر ایران و جهان به سوی خود می‌کشاند. علاوه بر این ویژگی‌ها، جایگاه این دو شاعر بزرگ شیراز، را سرآمد شهرهای ادبی جهان کرده است. مطالعات سعدی‌شناسی و حافظ‌شناسی اگرچه وامدار سعدی‌پژوهان و حافظ‌پژوهان سترگ این سرزمین و دیگر کشورهای جهان است اما واقعیت این است که هنوز پژوهش‌های فراوانی برای شناخت کامل زندگی و آثار این شاعران باید صورت بگیرد. به همین دلیل در سال ۱۳۷۶ پیشنهاد نام‌گذاری اول اردیبهشت ماه به نام روز سعدی و بیستم مهرماه به نام روز حافظ ارائه گردید و دو سال بدون موافقت رسمی، این روزهای دلنشین را در شهر شیراز و در جوار آرامگاه شاعران بزرگ ایران زمین به جشن نشستیم. در سال ۱۳۷۸ برگزاری و مقبولیت این روز فرهنگ‌ی بهانه‌ای شد که با پی‌گیری‌های انجام شده شورای فرهنگ عمومی کشور علاوه بر پذیرش و تصویب این پیشنهاد، ۱۰ روز فرهنگی دیگر نیز به نام نام‌آوران سخن و اندیشه و حکمت و فلسفه از جمله فردوسی، مولوی، عطار، ملاصدرا و... بر آن بیفزایند و برای نخستین بار روزهای فرهنگی زینت‌بخش تقویم ایران شود. اول اردیبهشت ماه، که با الهام از دیباچهٔ گلستان سعدی و پیوند گلستان و بوستان و غزلیات با اردیبهشت رشک‌انگیز شیراز انتخاب شد به یمن

مرکز سعدی‌شناسی با استفاده از تجربهٔ

برگزاری همایش‌های مستمر و بررسی کارنامهٔ

سالانهٔ سعدی‌پژوهی، ضرورت سامان‌دهی

برنامه‌ای ملی برای سعدی‌پژوهی و عمومی

کردن آثار سعدی را مدنظر قرار داد و

سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ را به عنوان «دههٔ

سعدی‌شناسی» اعلام کرد و هر سالی را

به موضوعی ویژه اختصاص داد: سال ۸۵

دوران‌شناسی سعدی، سال ۸۶ زندگی،

اندیشه، زبان و شخصیت سعدی، سال ۸۷

گلستان، سال ۸۸ بوستان، سال ۸۹ غزلیات،

سال ۹۰ قصاید و...

خوبی‌ها و زیبایی‌های اندیشه و هنر سعدی، چون شعر و نامش جهان‌گیر شد و در این چهارده سال، هر ساله همزمان با شیراز، در بسیاری از شهرهای ایران و جهان دستارانش این روز را به جشن نشسته‌اند و از خوان حکمت، عشق، پند و زیبایی‌هایش خوشه‌ها چیده‌اند. برگزاری پیاپی یادروز سعدی فرصت مغتنمی است که بتوان از یک سو داشته‌ها و کاستی‌های این عرصه را در هر سال به قضاوت نشست و از سوی دیگر شعلهٔ سعدی‌پژوهی را پر فروغ‌تر کرد. در همین راستا دههٔ سعدی‌شناسی از سوی مرکز اعلام گردید.

دههٔ سعدی‌شناسی

مرکز سعدی‌شناسی با استفاده از تجربهٔ برگزاری همایش‌های مستمر و بررسی کارنامهٔ سالانهٔ سعدی‌پژوهی، ضرورت سامان‌دهی برنامه‌ای ملی برای سعدی‌پژوهی و عمومی کردن آثار سعدی را مدنظر قرار داد و سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ را به عنوان «دههٔ سعدی‌شناسی» اعلام کرد و هر سالی را به موضوعی ویژه اختصاص داد: سال ۸۵ دوران‌شناسی سعدی، سال ۸۶ زندگی، اندیشه، زبان و شخصیت سعدی، سال ۸۷ گلستان، سال ۸۸ بوستان، سال ۸۹ غزلیات، سال ۹۰ قصاید، مجالس، قطعات، غزلیات... سال ۹۱ نسخه‌شناسی آثار سعدی و انتشار کلیات سعدی به عنوان نسخه مرکز سعدی‌شناسی همراه با بزرگداشت مصححان برجستهٔ کلیات سعدی، سال ۹۲ سعدی و معارف اسلامی و فرهنگ ایرانی، سال ۹۳ سعدی و مسایل اجتماعی، فرهنگی اخلاقی، سیاسی و ادبیات عصر ما، سال ۹۴ هنر سعدی، سنت و نوآوری و فرهنگ مردم، سال ۹۵ سعدی در حدیث دیگران و دیگران در حدیث سعدی همراه با برگزاری کنگرهٔ بین‌المللی سعدی‌شناسی با حضور سعدی‌پژوهان و مترجمان آثار سعدی در سراسر جهان و تهیه و انتشار گزیدهٔ کلیات سعدی به ده زبان زندهٔ دنیا.

در این دهه، مرکز سعدی‌شناسی خواهد کوشید که مقالات ارائه شده به کنگرهٔ یادروز سعدی را براساس این تقسیم‌بندی سامان دهد و در هر سال کتاب‌هایی پیرامون موضوع آن سال را از پژوهشگران و سعدی‌شناسان منتشر کند. همچنین از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری مرتبط با موضوع هر سالهٔ دههٔ سعدی‌پژوهی، حمایت خواهد کرد.

مرکز سعدی‌شناسی نسبت به جمع‌آوری نسخ خطی و تصحیح نسخه‌ای از کلیات به عنوان نسخهٔ اساس پژوهش‌های مرکز با همکاری سعدی‌شناسان، اقدام خواهد کرد.

در این دهه همچنین باغ موزه سعدی و ساختمان مرکز سعدی‌شناسی با عنایت سازمان میراث فرهنگی در جوار آرامگاه سعدی ساخته خواهد شد و تلاش برای ساخت فیلم سینمایی و سریال‌های تلویزیونی براساس زندگی و آثار سعدی پی‌گیری خواهد شد.

برگزاری جشنواره‌های هنری با موضوع زندگی و آثار سعدی از قبیل جشنوارهٔ تئاتر سعدی، جشنوارهٔ موسیقی سعدی، جشنوارهٔ خوشنویسی سعدی، جشنوارهٔ نقاشی سعدی و جشنوارهٔ مجسمه‌سازی سعدی از دیگر برنامه‌های مرکز در دههٔ آینده است.

سعدی‌شناسی
با استفاده از
تجربهٔ برگزاری
همایش‌های
مستمر و بررسی

بارجوع به کارنامه سعدی پژوهی در ایران ضرورت پرداختن به سعدی و آثار او به نیکی هویدا می‌گردد: تعداد مقالات نگاشته شده موجود پیرامون سعدی از سال ۱۳۰۰ تاکنون از مرز ۱۰۰۰ مقاله در نمی‌گذرد و تعداد کتاب‌های منتشر شده نیز در همین فاصله زمانی بیش از ۲۳۰ عنوان نیست. بنابراین تدوین دانشنامه تخصصی جهت ارائه کلیه اطلاعات مورد نظر پیرامون سعدی به شکل بنیادین، علاوه بر آشنایی علاقه‌مندان با کلیات مباحث مربوط به موضوع، متخصصان را به منابع اصلی تحقیق رهنمای نماید

تاکنون ما موفق شده‌ایم که براساس مطالعات انجام شده و نیز کلیات سعدی، مدخل‌های اولیه دانشنامه را برگزینیم. راینی‌های لازم با اعضای هیئت علمی این دانشنامه صورت گرفته است و تدوین و تألیف برخی از مقالات آغاز شده است.

سعدی پژوهی در ایران

براساس انتشار مراجع اصلی پیرامون سعدی، شاید بتوان با کمی تسامح سعدی پژوهی را به ۴ دوران به شرح زیر تقسیم‌بندی نمود:

۱. دوره تکوین (۱۳۲۰-۱۳۰۰)

فراهم آمدن زمینه چاپ کتاب در ایران، توجه به آثار سعدی جهت انتشار در سطح جامعه و نهادهای مدنی مدرن از جمله مدارس، برگزاری جشن هفتصدمین سال تألیف بوستان و گلستان و انتشار مجموعه مقالات ارزشمند استادان طراز اول ادبیات فارسی همچون: علامه قزوینی، عباس اقبال، ملک‌الشعراى بهار، علی‌اصغر حکمت، رضا زاده شفق، بدیع‌الزمان فروزانفر، رشید یاسمی به کوشش حبیب یغمایی در «سعدی‌نامه» و انتشار «گلستان» به تصحیح عبدالعظیم قریب و گلستان و بوستان به تصحیح محمد فروغی از ویژگی اصلی این دوره است.

۲. دوره تدوین (۱۳۵۰-۱۳۲۰)

در این دوره بیش از سی عنوان کتاب ویژه سعدی منتشر می‌شود که با توجه به تعداد عنوان کتاب‌های چاپی در آن دوران قابل توجه است. آثار این دوران نشان می‌دهد که علاوه بر رشد کمی تدوین کتاب‌های پیرامون سعدی از نظر کیفی نیز آثار ارزشمندی تألیف شده است که می‌توان از جمله به انتشار کلیات سعدی به تصحیح محمدعلی فروغی اشاره نمود که از آن پس تاکنون مورد اقبال و مراجعه سعدی پژوهان قرار گرفته است و علی‌رغم وجود نسخه‌های پراکنده تصحیح شده،

همچنین طرح‌های پژوهشی، تدوین و انتشار فرهنگ واژه‌نمای کلیات سعدی، شرح غزلیات سعدی، شرح قصاید سعدی، شرح بوستان سعدی، شرح گلستان سعدی، و شرح مجالس و قطعات سعدی و... و به ویژه تدوین «دانشنامه سعدی» که هم‌اکنون ویراست اول مدخل‌های آن آماده شده است، در این دهه و با یاری خداوند عزوجل و همکاری و طراحی پژوهشگران، سعدی‌شناسان، سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی ذریبط از سوی مرکز سعدی‌شناسی انجام خواهد شد.

تاکنون مرکز سعدی‌شناسی علاوه بر برگزاری مستمر نشست‌های علمی و فرهنگی پیرامون سعدی، کتاب‌های گوناگون از جمله فرهنگ سعدی‌پژوهی، عاشقانه‌های سعدی، کتاب‌شناسی گلستان، ورق درخت طوبی و سیزده دفتر سعدی‌شناسی را منتشر کرده است. و آثار ارزشمندی چون:

«ترجمه قصاید عربی سعدی» توسط استاد موسی اسوار، «جدال با سعدی در عصر تجدد» تألیف کامیار عابدی، «دفتر چهارده و پانزدهم سعدی‌شناسی»، «فهرست نسخه‌های خطی سعدی در ایران و جهان» به زودی منتشر خواهد شد.

دانشنامه سعدی

تدوین دانشنامه تخصصی پیرامون شاعران و نویسندگان بزرگ جهان در دنیای غرب سال‌هاست که در جهت شناختن و شناساندن شخصیت، تاریخ و آثار شاعران و نویسندگان بزرگ در حال تدوین است و شاعران بزرگی چون شکسپیر، گوته، دانت، شیلر، هومر و... دارای دانشنامه‌ها و فرهنگ‌های گوناگونی با رویکردهای مختلف تاریخی، فرهنگی، جغرافیایی، زبان‌شناسی، هنری، هرمنوتیک و تطبیقی هستند. تنها یک پژوهش مختصر در سایت‌های اینترنتی مربوط به این بزرگان ما را با فهرست منابع متعدد روبه‌رو می‌کند، اما در مورد شاعران بزرگ زبان فارسی اگر چه پژوهش‌های ارجمند تک‌نگاری، تطبیقی و نقادانه تدوین و چاپ و منتشر شده است، اما تاکنون هیچ یک از شاعران دارای دانشنامه مستقل و تخصصی نیستند.

دانشنامه‌های تخصصی، کتاب‌های مرجعی هستند که کلیه اطلاعات مورد نظر مربوط به یک موضوع را به خوانندگان ارائه می‌دهند، و علاقه‌مندان را با کلیات مباحث مربوط به موضوع آشنا می‌کنند و متخصصان را به منابع اصلی تحقیق رهنمای نمایند. تدوین دانشنامه سعدی نیز از این دیدگاه می‌تواند گامی مؤثر در وادی سعدی‌پژوهی و سعدی‌شناسی باشد.

بارجوع به کارنامه سعدی‌پژوهی در ایران ضرورت پرداختن به سعدی و آثار او به نیکی هویدا می‌گردد: تعداد مقالات نگاشته شده موجود پیرامون سعدی از سال ۱۳۰۰ تاکنون از مرز ۱۰۰۰ مقاله در نمی‌گذرد و تعداد کتاب‌های منتشر شده نیز در همین فاصله زمانی بیش از ۲۳۰ عنوان نیست. بنابراین تدوین دانشنامه تخصصی جهت ارائه کلیه اطلاعات مورد نظر پیرامون سعدی به شکل بنیادین، علاوه بر آشنایی علاقه‌مندان با کلیات مباحث مربوط به موضوع، متخصصان را به منابع اصلی تحقیق رهنمای نماید.

همچنان این نسخه بیش از دیگر نسخه‌ها از اعتبار و اهمیت برخوردار است. به عبارتی دیگر پس از گذر قریب به هفتاد سال، نسخه‌ای از کلیات سعدی تصحیح نشده که مورد نظر اجماع سعدی‌پژوهان ایران باشد و همچنان مرجع همگان، نسخه تصحیح شده محمدعلی فروغی است.

همچنین تصحیح «گلستان» به‌وسیله دکتر محمدجواد مشکور، ترجمه «شرح سودی بر گلستان»، تصحیح «گلستان و بوستان» توسط رستم‌علی‌یف، «گلستان سعدی» با مقابله با نسخ خطی و ده نسخه چاپی نورالله ایران‌پرست، متن کامل دیوان شیخ اجل توسط مظاهر مصفا، «متنبی و سعدی»، نوشته دکتر حسین علی محفوظ در «قلمرو سعدی» تألیف علی دشتی، «مکتب سعدی» کشاورز صدر و... از جمله آثار این دوران هستند.

۳. دوره تصحیح (۱۳۷۰-۱۳۵۰)

اگر چه دوره دوم یکی از پر بارترین دوران تصحیح آثار سعدی است، اما در دوره سوم شیوه‌های تصحیح قیاسی و تطبیقی آثار سعدی، شکل علمی‌تری به خود گرفته و تعداد بیشتری را نیز در برمی‌گیرد که مهم‌ترین آن تصحیح و انتشار گلستان و بوستان دکتر غلامحسین یوسفی است.

همچنین در این دوره «شرح بوستان» دکتر محمد خزانلی، «بوستان سعدی» تصحیح نورالله ایران‌پرست، «شرح و تصحیح مثلثات شیخ اجل سعدی» از محمدجواد واجد شیرازی، «بوستان سعدی» به تصحیح محمدعلی ناصح و به کوشش دکتر خلیل خطیب رهبر، «غزلیات سعدی» تصحیح حبیب یغمایی، «گزیده و شرح قصاید سعدی» از دکتر جعفر شعار، «گزیده غزلیات سعدی» با شرح و توضیح دکتر حسن انوری، شرح مثلثات شیخ اجل سعدی از محمدجعفر واجد و ... منتشر می‌شود.

علاوه بر این در این دوره کتاب‌های ارزشمند «مقالاتی درباره زندگی و شعر سعدی» به کوشش دکتر منصور رستگار فسایی، «تحقیق درباره سعدی» از هانری ماسه با ترجمه دکتر غلامحسین یوسفی، «شناختی تازه از سعدی» از دکتر جعفر مؤید شیرازی و ... نیز منتشر شده است.

۴. دوره تکامل (از سال ۱۳۷۰ تا کنون)

این دوران نیز به جهت وجود تحولاتی در مقوله سعدی‌پژوهی در خور اهمیت است. ایجاد مرکز سعدی‌شناسی در شیراز، انتشار سالانه مقالات سعدی‌پژوهی و برگزاری سالانه کنگره‌های یادروز سعدی از سال ۱۳۷۷ تاکنون، تدوین و انتشار نخستین فرهنگ‌ها پیرامون سعدی همچون: «فرهنگ سعدی پژوهی» کاووس حسن‌لی در سال ۱۳۷۶، «فرهنگ واژه‌های غزلیات سعدی» مهین‌دخت صدیقیان در سال ۱۳۷۸، «فرهنگ موضوعی غزل‌های سعدی» در سال ۱۳۷۹ و «فرهنگ بسامدی اوزان و محور غزل‌های سعدی و حافظ» مهشید مشیری در سال ۱۳۸۰ از جمله تحولات این دوره می‌باشد که شاید بتوان آن را دوران پیدایش فرهنگ نویسی سعدی نام نهاد. «دانشنامه سعدی» نیز در صورت تدوین در قالبی علمی و خلاقانه شاید بتواند تکمیل‌کننده این روند باشد.

علاوه بر آنچه گفته شد، در این دوران کتاب‌های ارزشمندی چون: «غزل‌های سعدی» تصحیح دکتر غلامحسین یوسفی، «از سعدی تا آرگون» دکتر جواد حدیدی، «سعدی» دکتر ضیاء موحد، «تکوین غزل و نقش سعدی» از دکتر محمود عبادیان، «بوستان سعدی» تصحیح دکتر انزلی‌نژاد و دکتر سعید قره‌بگلو، «سعدی در غزل» از دکتر سعید حمیدیان، «غزل‌های سعدی» ویراسته دکتر میر جلال‌الدین کزازی، «کلیات سعدی» ویراسته بهاء‌الدین خرمشاهی، «غزلیات سعدی» ویراسته کاظم برگ‌نیسی، «سلسله موی دوست»، «سعدی آتش زبانی»، «ورق درخت طوبی» از دکتر حسن‌لی، «گلستان‌واره» از امید کارگری، «کلیات سعدی» به کوشش دکتر مظاهر مصفا، «گلستان» تصحیح هوشنگ گلشیری، «گفتار طرب‌انگیز» عمران صلاحی، «سعدی شاعر عشق و زندگی» دکتر همایون کاتوزیان، «حدیث غربت سعدی» رضا فرخ‌فال، «طنز فاخر سعدی» ایرج پزشکی‌زاد، «مقدمه‌ای بر نقد زیبایی‌شناسی سعدی» دکتر اکبر صیادکوه، «شرح غزل‌های سعدی» دکتر محمدرضا برزگرخالقی و دکتر تورج عقداپی، «حدیث خوش سعدی» دکتر زرین کوب، «تکرار مضمون در آثار سعدی» ابراهیم قیصری، «جدال مدعیان با سعدی» حسن امداد، «سیرده دفتر سعدی‌شناسی» و «عاشقانه‌های سعدی» نیز منتشر گردید.

علاوه بر این برگزاری بیش از ۶۰ جلسه درس گفتار در شهر کتاب تهران، و نشست‌های پیرامون سعدی در مراکز دیگر دانشگاهی، کتاب ماه و انجمن‌های ادبی در ایران و خارج از ایران و نیز راه‌اندازی سایت سعدی‌شناسی و اهداء جایزه سعدی به آثار برگزیده چاپی و نیز پایان‌نامه‌های دوره دکتری و کارشناسی ارشد از دیگر اتفاقات ارزشمند این دوران است.

• تصحیح مجدد کلیات سعدی

اگر چه کلیات سعدی تصحیح استاد محمدعلی فروغی که با همکاری حبیب یغمایی تدوین شده است تاکنون یگانه اثر مورد ارجاع و تأیید سعدی‌پژوهان و ادیبان و علاقه‌مندان به سعدی است، اما تدوین کلیات سعدی در دستور کار مرکز سعدی‌شناسی قرار دارد و تاکنون برای این امر علاوه بر این که تصویر اکثر نسخه‌های معتبر خطی سعدی توسط پژوهشگر ارجمند جناب آقای دکتر نحوی جمع‌آوری شده، تصحیح‌های چاپی آثار سعدی از جمله تصحیح فروغی، یغمایی، یوسفی، مظاهر مصفا، ایران‌پرست، واجد شیرازی، خطیب رهبر، عبدالعظیم خان قریب و... فیش‌برداری و طبقه‌بندی شده است.

در نظر است پس از پایان این مرحله برای هر غزل و هر حکایت و قصیده و قطعه و مجلس از سعدی پرونده‌ای ویژه تشکیل شود و با همکاری چند تن از سعدی‌پژوهان برجسته کشور، کلیات مرکز به همراه فرهنگ‌ها و فهرست‌های لازم و نیز دگرسانی‌های نسخ منتشر گردد. البته این کار مستلزم تأمین منابع مالی لازم و حداقل پنج سال کار مداوم است تا براساس برنامه‌های دهه سعدی‌شناسی در سال ۱۳۹۵ منتشر گردد.